

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmiste õigusaktide kohta: Muudetud ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (KOM(2006) 213 lõplik) Ettepanek: komisjoni määrus (EÜ, Euratom), millega muudetakse määrust (EÜ, Euratom) nr 2342/2002, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (SEK(2006) 866 lõplik)

(2007/C 94/03)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 286,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ⁽¹⁾ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta⁽²⁾, eriti selle artiklit 41,

võttes arvesse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 kohaseid taotlusi, mille komisjon saatis arvamusel 18. mail 2006 (seoses finantsmäärust käsitleva muudetud ettepanekuga) ja 4. juulil 2006 (seoses rakenduseeskirju käsitleva ettepanekuga),

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

1. Nõukogu 25. juuni 2002 aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust⁽³⁾ (edaspidi "finantsmäärus"), on kehtestatud finantshalduse reformi õiguslikud alused. 2002. aasta detsembris võttis komisjon pärast institutsioonidega peetud ulatuslikke konsultatsioone vastu finantsmääruse rakenduseeskirjad (edaspidi "rakenduseeskirjad"). Mõlemad õigusaktid, mida kohaldatakse kõikide institutsioonide suhtes, jõustusid 1. jaanuaril 2003.
2. 2006. aastal vastu võetud muudetud ettepanek nõukogu määruse kohta, millega muudetakse määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust⁽⁴⁾ (edaspidi "finantsmäärust käsitlev ettepanek"), on esitatud finantsmääruse artiklis 184 sätestatud kohustuse täitmiseks, mille kohaselt vaadatakse finantsmäärus läbi iga kolme aasta tagant või siis, kui see osutub vajalikuks. Komisjoni finantsmäärust

käsitleva ettepaneku peamine eesmärk on parandada eeskirjade tõhusust ja läbipaistvust, taotledes selleks paremat tasakaalu kontrollikulude ja asjaomaste finantsriskide vahel, säilitades samal ajal ühenduse vahendite kõrgetasemelise kaitse. Finantsmäärust käsitleva muudetud ettepaneku suhtes jõuti kokkuleppele Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahelise lepitusmenetluse teel 2006. aasta novembri lõpus. Käesolevas arvamusel võetakse arvesse nimetatud teksti.⁽⁵⁾

3. Õigusloomeprotsessi kiirendamiseks algatas komisjon ettepaneku komisjoni määruse (EÜ, Euratom) kohta, millega muudetakse määrust (EÜ, Euratom) nr 2342/2002, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad⁽⁶⁾ (edaspidi "rakenduseeskirju käsitlev ettepanek"). Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteeritakse nimetatud kahe ettepaneku raames.
4. Euroopa andmekaitseinspektori hinnangul on nimetatud ettepanekuid oluline analüüsida, kuna need mõjutavad teatud üksikisikute finantsstegevusega seotud isikuandmete käsitlemist. Ettepanekute ühe peamise juhtmõtte kohaselt nähakse ette, et komisjon loob ja haldab keskandmekogu, mis on ühine kõikidele institutsioonidele ja asutustele ning sisaldab teatavates peamistes korral menetlustest kõrvale jätmist põhjustavates olukordades olevate taotlejate ja pakkujate andmeid, ning võimaldab vahetada ametiasutustega andmekogus sisalduvat teavet eri tasemetel. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et kavandatud keskandmekogu, mis sisaldaks andmeid selliste taotlejate või pakkujate kohta, kes on finantsmääruse artiklite 93, 94 ja artikli 96 lõike 1 punkti b ja lõike 2 punkti a kohaselt mõnes menetlusest kõrvale jätmist põhjustavas olukorras, oli juba olemas enne finantsmääruse muutmist.⁽⁷⁾ Olemasolev andmekogu põhineb eri tasemega hoiatuste kasutamisel (1, 2, 3, 4, 5a ja 5b), olenevalt nende mõjust taotlejatele ja pakkujatele. Olemasoleval andmekogul, mille komisjon on välja töötanud institutsioonide tasandil, on siiski laiem ulatus kui finantsmäärust käsitlevas ettepanekus kavandatud andmekogul (mis hõlmab üksnes viienda taseme hoiatusi). Nimetatud keskandmekogu ja ettepanekute muid aspekte tuleb andmekaitse seisukohast hoolikalt analüüsida.

⁽¹⁾ ELT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ ELT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁽⁴⁾ Dok KOM(2006) 213 lõplik — 2005/0090 (CNS).

⁽⁵⁾ Artikli 95 lõike 3 teine lõik on muudetud ettepanekust välja jäetud, andmekaitse seisukohast muudeti sellega teksti paremaks.

⁽⁶⁾ Dok SEK(2006) 866 lõplik.

⁽⁷⁾ Senise olukorra analüüsi võib leida Euroopa andmekaitseinspektori eelkontrolli raames esitatud arvamusel komisjoni varajase hoiatamise süsteemi kohta. 6. detsember 2006, kättesaadav aadressil: www.edps.europa.eu.

Konsulterimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

5. Komisjon saatis finantsmäärust ja rakenduseeskirju käsitlevad ettepanekud Euroopa andmekaitseinspektorile arvamuse saamiseks vastavalt 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (edaspidi "määrus nr 45/2001")) artikli 28 lõikele 2. Pidades silmas määruse nr 45/2001 artikli 28 lõike 2 kohustuslikust, tervitab Euroopa andmekaitseinspektor otsest viidet sellele konsulterimisele ettepanekute preambulis.

II. ETTEPANEKUTE ANALÜÜS

6. Komisjonil, kes vastutab Euroopa Liidu üldeelarve täitmise ja teiste ühenduste halduses olevate vahendite eest, lasub kohustus võidelda pettuste ja muu ühenduste finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu. Finantsmäärust ja rakenduseeskirju käsitlevad ettepanekud sätestavad komisjonile uusi kohustusi seoses kolmandate isikutega lepingute sõlmimise ja neile toetuste andmisega ühenduse vahendite haldamise raames. Arvestades, et nimetatud ettepanekutega kehtestatakse eeskirjad, mida tuleb järgida ühenduste finantshuvide kaitse tagamiseks, on eriti tähtis, et seda tehes tagataks isikuandmete töötlemisel nõuetekohaselt andmekaitse ja asjaomaste isikute õigus eraelu puutumatussele.

II.1. Läbipaistvus

7. Euroopa andmekaitseinspektor täheldab, et ettepanekutes edendatakse olulisi usaldusväärse finantshaldusega seotud põhimõtteid ning et lisatakse ja rõhutatakse uusi põhimõtteid. Näiteks märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et finantsmäärust käsitleva ettepaneku põhjenduses 1 on sätestatud, et "eelkõige tuleks rõhutada läbipaistvust, nähes ette teabe ühenduse vahenditest abi saajate kohta". Seda põhimõtet on täpsustatud finantsmäärust käsitleva ettepaneku artikli 30 lõikes 3 ja artiklis 53.
8. Nimetatud läbipaistvuse põhimõtet käsitlevates artiklites nähakse ette eelarvest tulenevatest vahenditest abi saajate andmete avaldamine. Euroopa andmekaitseinspektor toetab nimetatud põhimõtte lisamist, arvestades nõuetekohaselt direktiivi nr 95/46/EÜ ja määrust 45/2001, kuid soovib rõhutada, et andmesubjektide õiguste puhul tuleks järgida

ennetavat lähenemist⁽⁸⁾, kuna avalikustatakse isikuandmeid. Nimetatud ennetav lähenemine võiks seisneda selles, et andmesubjektidele teatatakse eelnevalt, isikuandmete kogumise ajal, et neid andmeid võidakse avalikustada, ning selles, et järgitakse andmesubjekti õigust tutvuda andmetega ja esitada vastuväiteid. Seda põhimõtet tuleks samuti kohaldada abisaajate kohta avaldatavate järeleteadete suhtes (rakenduseeskirjade artikkel 169).

II.2. Varajase hoiatamise süsteemi keskandmekogu

9. Finantsmäärust käsitleva ettepaneku artiklis 95 on sätestatud, et komisjon loob ja haldab vastavalt isikuandmete töötlemist käsitlevatele ühenduse eeskirjadele keskandmekogu, mis sisaldab asjakohaseid üksikasju taotlejate ja pakkujate kohta, kes on mõnes artiklites 93, 94⁽⁹⁾ või artikli 96 lõike 1 punktis b või lõike 2 punktis a nimetatud menetlusest kõrvale jätmist põhjustavas olukorras. Nagu sissejuhatuses mainitud, ei muuda see komisjoni juhtrolli rõhutav artikli 95 uus versioon oluliselt senini kehtinud tava (finantsmääruse artiklis 95 on sätestatud, et igal institutsioonil on oma keskandmekogu). Institutsioonidel⁽¹⁰⁾ ei ole praegu eraldi andmekogu, vaid nad kasutavad Euroopa Komisjoni elektroonilist andmekogu ning vahetavad teavet Euroopa Komisjoniga⁽¹¹⁾. Nimetatud andmekogu kasutatakse vastavalt varajase hoiatamise süsteemi käsitlevas komisjoni otsuses⁽¹²⁾ sätestatud menetlusele. Komisjon tsentraliseerib kogu asjakohase teabe ning toimib keskse portaalina kõikide süsteemis osalevate institutsioonide vahel.
10. Finantsmäärust käsitleva ettepaneku artiklis 95 on samuti sätestatud, et andmekogu on institutsioonide, täitevasutuste ja artiklis 185 osutatud asutuste jaoks ühine. Finantsmääruse heakskiidetud versiooni artiklis 95 on veel sätestatud, et liikmesriikide ja kolmandate riikide ametivõimud ning asutused, kes osalevad eelarve täitmisel, edastavad pädevale eelarvevahendite käsutajale teabe taotlejate ja pakkujate kohta, kes on mõnes artikli 93 lõike 1 punktis e nimetatud olukorras (ehk kes on *res judicata* jõudu omava kohtuotsusega süüdi mõistetud). See teave edastatakse juhul, kui asjaomase ettevõtja tegevus on kahjustanud ühenduse finantshuvisid (artikli 95 lõige 2). Nimetatud osalejate kaasamist tagajärgi analüüsitakse allpool lähemalt.

⁽⁸⁾ Vt määruse nr 45/2001 artikleid 11–13 ja 18. Ennetava lähenemise mõiste kohta vt: "Euroopa andmekaitseinspektori taustadokument: dokumentide kättesaadavus avalikkusele ja andmekaitse", 12. juuli 2005, kättesaadav aadressil: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/lang/en/pid/21>

⁽⁹⁾ Artiklitega 93 ja 94 (koos artikli 114 lõikega 2) sätestatakse kohustus jätta kolmandad osapooled hanke- või pakkumismenetlusest kõrvale, kui nad on mõnes finantsmääruse artiklis 93 nimetatud olukorras, või keelata lepingu sõlmimine kolmandate osapooltega või neile toetuse andmine, kui neil on huvide konflikt või kui nad on hanke- või pakkumismenetluses osalemiseks vajalike, tellija nõutavate andmetena esitanud valeandmeid.

⁽¹⁰⁾ Finantsmääruse artikkel 1: "Käesoleva määruse kohaldamisel käsitletakse Majandus- ja Sotsiaalkomiteed, Regioonide Komiteed, ombudsmeni ja Euroopa andmekaitseinspektori ühenduse institutsioonidena".

⁽¹¹⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori arvamus Euroopa Ühenduste Kohtu varajase hoiatamise süsteemi eelkontrolli kohta; avaldatakse meie veebilehel.

⁽¹²⁾ C(2004) 193/3, muudetud parandusega C(2004)517 ja viimati muudetud 2006. aasta sise-eeskirjadega. Vt: http://ec.europa.eu/budget/library/sound_fin_mgt/ews_decision_en.pdf.

11. Euroopa andmekaitseinspektor kiidab heaks põhimõtte, mille kohaselt keskandmekogu sisaldab teavet taotlejate ja pakkujate kohta, kes on mõnes artiklites 93, 94 või artikli 96 lõike 1 punktis b või lõike 2 punktis a kirjeldatud olukorras, pidades silmas finantsmääruses ettenähtud andmetöötamise eesmärke. Nimetatud eesmärgid on suurendada tõhusust, parandada ühenduste finantshuvide kaitset ning tagada kolmandaid osapooli käsitleva piiratud juurdepääsuga teabe ringlus.
12. Kuigi keskandmekogud ja suuremahulised süsteemid on tänapäeval järjest enam kasutusel, on Euroopa andmekaitseinspektor siiski seisukohal, et iga kord tuleb nõuetekohaselt ja hoolikalt hinnata vajadust sellise andmekogu järele ning kui selline andmekogu on loodud, tuleb rakendada konkreetseid kaitsemeetmeid, pidades silmas andmekaitse põhimõtteid. Eesmärk on seejuures vältida mistahes tulemusi, mis võiksid lubamatult mõjutada isikuandmete kaitset. Euroopa andmekaitseinspektori arvates tuleb igas ettepanekus, millega nähakse ette isikuandmete keskhoolda loomine, järgida Euroopa andmekaitse reguleerivat raamistikku ja seda ka kindlalt rakendada. Näiteks on Euroopa institutsioonides isikuandmete töötlemise puhul kõige asjakohasemad määruse nr 45/2001 artiklid 4 (andmete kvaliteet), 5 (töötlemise seaduslikkus) ja 10 (andmete eriliikide töötlemine).
13. Lisaks rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et isikuandmeid tuleks koguda õiguspärastel eesmärkidel (määruse nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punkt b). Sellega seoses on Euroopa andmekaitseinspektor seisukohal, et kui institutsioonidel ja asutustel on ühenduste finantshuve ja mainet kaitsva süsteemi loomiseks õiguspärane huvi, siis isiku eest hoiatuse kehtestamisel võib olla andmesubjektile tõsiselt kahjulik mõju ning seetõttu tuleb kasutada konkreetseid kaitsemeetmeid, millega toetatakse andmesubjekti õiguspäraseid huve. Nimetatud kaitsemeetmeid kirjeldatakse lähemalt alljärgnevatel punktides.

II.2.a. Asjaomased andmesubjektid

14. Varajase hoiatamise süsteemi andmekogu tugineb tsentraalselt kinnitatud õigussubjekti arvestusraamatule (*Legal Entity File*) ning kasutab selles sisalduvaid andmeid. Õigussubjekti arvestusraamat on üldine andmekogu, mis koondab andmeid juriidiliste või füüsiliste isikute kohta, kes on mis tahes ajal teostanud või teostavad mõne komisjoni talitusega lepingulisi või finantstehinguid: teenuseosutajad, personal, eksperdid, abisaajad. Finantsmäärust käsitleva ettepaneku artiklis 95 on nimetatud üksnes taotlejaid ja pakkujaid ning seda artiklit ei kohaldata personaliliikmete suhtes, kuna nad ei saa ka olla taotlejad või pakkujad. Sellega seoses soovib Euroopa andmekaitseinspektor selgitada taotlejate ja pakkujate mõisteid rakenduseeskirju käsitlevas ettepanekus, et vältida segadust hõlmatud õigussubjektide vahel.

15. Lisaks soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artiklis 134a tuleks täpsustada need õigussubjektide kategooriad, keda andmekogu puudutab. Artikkel 134a hõlmab kolmandaid isikuid, keda õigussubjekti arvestusraamatus nimetatakse ka õigussubjektideks, kes on kas füüsilised või juriidilised isikud. Ettepanekuga nähakse ette ka kolmas kategooria, kuna teave võib hõlmata ka füüsilisi isikuid, kes on asjaomaste juriidiliste isikute esindusõiguslikud, otsuste tegemise õigusega või neid kontrollivad isikud. Seetõttu on viimasena nimetatud juhul füüsilised isikud süsteemi kaasatud, kui nad on esindusõiguslikud. Praeguse tava kohaselt lisatakse nad andmekogusse uue eraldi kandena. Juriidiliste isikute ja asjaomaste juriidiliste isikute esindusõiguslike, otsuste tegemise õigusega või neid kontrollivate füüsiliste isikute vahelisi seoseid ja erinevusi oleks kasulik täpsustada.

II.2.b. Andmekogusse sisestatud teabe ajakohastamine

16. Andmete kvaliteedi põhimõtte kohaselt (määruse nr 45/2001 artikkel 4) peavad andmed olema piisavad, asjakohased ega tohi ületada selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse.⁽¹³⁾ On selge, et isikuandmete kvaliteedi saab tagada üksnes siis, kui nende täpsust kontrollitakse regulaarselt ja nõuetekohaselt. Rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artikli 134a lõikes 2 praegu ette nähtud menetluse kohaselt esitab komisjon andmekogusse olevad kinnitatud andmed turvaprotokolliga kasutades regulaarselt isikutele, kes on institutsioonides, täitevasutustes ja sama artikli lõikes 1 osutatud asutustes selleks määratud. Selline pakutud ajakava on ebaselge. Euroopa andmekaitseinspektor on teadlik, et praegu kaalutakse sellele alternatiive, mis näeksid ette andmete pideva esitamise. See ei oleks siiski piisav. Euroopa andmekaitseinspektori arvates tuleb keskandmekogu ajakohastada sagedasti ning sagedus peab olema struktureeritud ja järgima täpset ajakava (andmete täpsust ja õigeaegset ajakohastamist aitaksid tagada igakuised või iganädalased edastused).

II.2.c. Haldus ja turvalisus

17. Keskandmekogu tuleb nõuetekohaselt kaitsta. Keskandmekogu optimaalse turvalisuse taseme haldamine ja säilitamine on põhinõue andmekogusse salvestatud isikuandmete piisava kaitse tagamiseks ja nende ajakohastamiseks. Sellise rahuldava turvalisuse taseme saavutamiseks tuleb rakendada asjakohaseid kaitsemeetmeid, et tulla toime süsteemi infrastruktuuri ja sellesse kaasatud isikutega seotud võimalike riskidega.

⁽¹³⁾ Varajase hoiatamise süsteem sisaldab järgmist teavet: isiku nimi ja aadress; varajase hoiatamise süsteemi märgitud hoiatuse liik; hoiatuse aktiveerimise algus- ja lõpukuupäev; varajase hoiatamise süsteemis hoiatuse aktiveerimist palunud komisjoni talitus.

18. Sellega seoses arwab Euroopa andmekaitseinspektor, et tuleb luua ühtne eelarvevahendite käsutajate valimise süsteem, mis võimaldaks nõuetekohaselt kaitsta keskandmekogus säilitatavat teavet ning tagaks andmete puutumatuse. Artiklis 134a on küll sätestatud andmekogusse sisestamise taotluse esitamise ning andmekogus sisalduvate kinnitatud andmete kättesaamise eest vastutava eelarvevahendite käsutaja ülesannete valimine ja määratlemine, kuid see menetlus on ette nähtud üksnes institutsioonide, täitevasutuste ja finantsmääruse artiklis 185 osutatud asutuste jaoks ning seda on rakendatud komisjoni suhtes komisjoni varajase hoiatamise süsteemi käsitlevas otsuses. Liikmesriikide, kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide jaoks ei ole ette nähtud ühtegi erieeskirja. Selline olukord võib tekitada vastuolusid juurdepääsetavate andmete kaitsmisel.
19. Euroopa andmekaitseinspektor soovib lisada täiendavatesse halduseeskirjadesse sätteid, millega nähakse ette, mil viisil antakse liikmesriikide, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide ametivõimudele ja asutustele juurdepääs andmetele ning kui suures ulatuses lubatakse andmetega tutvuda. Euroopa andmekaitseinspektori meelest on tähtis mitte ainult andmekogus säilitatava teabe turvalisuse tagamine, vaid samuti see, et teave saadetakse pädevatele ja volitatud ametiasutustele ning ametiasutustesiseselt üksnes pädevatele eelarvevahendite käsutajatele.
- II.2.d. *Andmevahetus*
20. Euroopa andmekaitseinspektor võtab teadmiseks andmekogule ühe keske, komisjoni koordineeritava juurdepääsupunkti loomise. Finantsmäärust käsitlev ettepanek laiendab lisaks varajase hoiatamise süsteemi praegust ulatust, kuna sellega kavandatakse juurdepääsu enamatele ametivõimudele ja asutustele kui eelmises versioonis. Seetõttu on finantsmäärust käsitlevas ettepanekus nähtud teabele juurdepääsuga seoses ette erinevaid olukordi. Nimetatud olukorrad puudutavad erinevaid ametivõime ja asutusi ning neid tuleb eraldi analüüsida. Andmekaitse seisukohast märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et erinevatele asutustele antud juurdepääsuõigus andmekogule tähendab, et andmed edastatakse kõigile asjaomastele asutustele, hoolimata asjaolust, et andmeid säilitab komisjon. Seetõttu tuleb läbi viia analüüs, pidades silmas määruse nr 45/2001 artikleid 7–9, mis käsitlevad andmete edastamist.
21. Finantsmäärust käsitlevas ettepanekus eristatakse kahte andmete edastamise juhtu. Esimene on seotud andmete edastamisega ühenduse institutsioonide ja asutuste siseselt või vahel. Teisel juhul käsitletakse liikmesriikide ja kolmandate riikide või rahvusvaheliste asutuste juurdepääsuõigust. Euroopa andmekaitseinspektor analüüsib käesolevas arvamuses liikmesriikide olukorda ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste asutuste olukorda eraldi, kuna määruses nr 45/2001 käsitletakse neid eraldi.
22. Esimest juhtu käsitletakse finantsmäärust käsitleva ettepaneku artikli 95 lõikes 1, kus on sätestatud, et komisjoni loodud ja hallatav andmekogu on institutsioonide, täitevasutuste ja finantsmääruse artiklis 185 osutatud asutuste jaoks ühine. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et kui isikuandmete edastamine nähakse ette ühenduse institutsioonide või asutuste siseselt või vahel, kohaldatakse määruse nr 45/2001 artiklit 7. Seetõttu tuleb Euroopa andmekaitseinspektor meelde, et andmete vastuvõtja töötleb neid üksnes sel eesmärgil, milleks need edastati.
23. Liikmesriikide, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääsu reguleeritakse finantsmäärust käsitleva ettepaneku artikli 95 lõike 2 teise taandega. Neil on juurdepääs andmekogus sisalduvale teabele ja nad võtavad seda vajaduse korral oma vastutusel arvesse eelarve täitmiseiga seotud lepingute sõlmimisel. Seetõttu nähakse ettepanekuga ette automaatne juurdepääs andmekogule eelarve täitmiseiga seotud lepingute sõlmimise raames.
24. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et kui kõnealuste andmete vastuvõtjad on liikmesriigid, kohaldatakse määruse nr 45/2001 artiklit 8. Nimetatud artikkel käsitleb isikuandmete edastamist direktiivi 95/46/EÜ kohastele vastuvõtjatele, kes ei ole ühenduse institutsioonid ega asutused. Sel juhul on tõenäoline, et järgitakse artikli 8 punkti a, kuna andmete "vajalikkus" vastuvõtjate ülesannete täitmiseks on seotud komisjoni poolt eelarve täitmiseks valitud viisiga. Lisaks reguleerivad kõiki neid asutusi siseriiklikud õigusaktid, millega rakendatakse direktiivi nr 95/46, ning nad tegutsevad Euroopa Liidu eelarve täitmise eesmärgil.
25. Kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes kohaldatakse aga määruse nr 45/2001 artiklit 9⁽¹⁴⁾. Artikli 9 lõikega 1 keelatakse isikuandmete edastamine vastuvõtjatele, kes ei ole ühenduse institutsioonid ja asutused ja kes ei ole direktiivi 95/46/EÜ alusel vastuvõetud siseriiklike õigusaktide kohased vastuvõtjad, välja arvatud juhul, kui vastuvõtja asukohariigis või vastuvõetvas rahvusvahelises organisatsioonis on tagatud nõuetekohasel tasemel kaitse ning andmeid edastatakse üksnes vastutava töötleja pädevusse kuuluvate ülesannete täitmiseks. Määrusega 45/2001 lubatakse erandeid eelarve täitmiseiga seotud lepingute sõlmimise olukorras. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab siiski, et neid erandeid tuleb tõlgendada kitsendavalt. Strukturaalsete edastuste puhul on soovitatav ette näha piisavad kaitsemeetmed. Keskandmekogust tehtavate edastuste puhul on tegu strukturaalse edastamisega ning seetõttu tuleks rakenduseeskirjades sätestada vajadus kaitsemeetmete järele, milleks on näiteks ELi vahenditega seotud toetuslepingutes kehtestatud tingimused.

⁽¹⁴⁾ Artikkel 9 vastab direktiivi nr 95/46/EÜ artiklitele 25 ja 26.

26. Seejuures ei ole kolmandad riigid üksnes keskandmekogust edastatavate andmete vastuvõtjad, nagu on sätestatud finantsmäärust käsitleva ettepaneku artiklis 95. Rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artiklis 134a on sätestatud samuti andmete saamine kolmandatelt riikidelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, kes tõendavad selles osas komisjonile, et teave on saadud ja edastatud kooskõlas isikuandmete kaitse eeskirjadega. Sellega seoses rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor andmete kvaliteedi põhimõtte tähtsust andmete rahvusvahelisel edastamisel. Tuleb tagada, et järgitakse määruse nr 45/2001 sätteid komisjonile esitatud ja andmekogusse salvestatud andmete täpsuse ja ajakohastamise kohta. Seega on rahastamislepingute sõlmimisel oluline määrata kindlaks hõlmatud andmed ja nende kvaliteediga seotud tagatised. Selliste kaitsemeetmete vajadus tuleks sätestada ka rakenduseeskirjades.

II.2.e. Taotlejate ja pakkujate õigused

27. Keskandmekogusse sisestatud taotlejate ja pakkujate suhtes kehtivad kaitsemeetmed nende isikuandmete keskandmekogus haldamise kohta. Nimetatud kaitsemeetmeteks peaksid eelkõige olema andmesubjektide õigus saada teavet ning tutvuda endaga seotud andmetega.

28. Õigus teabele on sätestatud rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artikli 134a lõike 1 kolmandas lõigus. Euroopa andmekaitseinspektor on siiski seisukohal, et nimetatud lõigu sõnastus tuleks üle vaadata ning seda tuleks tõlgendada järgmiselt: "Institutsioonid, täitevasutused ja finantsmääruse artikli 95 lõigetes 1 ja 2 osutatud asutused tõendavad komisjonile, et teave on saadud ja edastatud kooskõlas isikuandmete kaitse eeskirjadega ja et asjaomast kolmandat isikut on teabe edastamisest teavitatud". Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et institutsioonide, täitevasutuste ja asutuste suhtes kohaldatakse määrust nr 45/2001, kuid liikmesriikides kohaldatakse direktiivi nr 95/46/EÜ rakendavaid siseriiklikke õigusakte. Probleeme võib siiski tekkida riiklikul tasandil, kui kolmas riik ei kehtesta oma kodanikele õigust saada teavet. Euroopa andmekaitseinspektor arvab, et komisjon peaks tagama mehhanismi, mis võimaldab igal taotlejal või pakkujal olla teadlik enda andmete sisestamisest keskandmekogusse.

29. Lisaks kiidab Euroopa andmekaitseinspektor heaks ennetava lähenemise teabe saamise õigusele. ⁽¹⁵⁾ Euroopa Kohtu varajase hoiatamise süsteemi rakendamisega seotud eelkontrolli raames antud arvamuses ⁽¹⁶⁾ tervitab Euroopa andmekaitseinspektor seda, et kõiki kolmandaid osapooli teavitatakse eelnevalt sellest, et kohus võib kasutada nende isikuandmeid mitte ainult oma sisestel eesmärkidel seoses hankemenetlusega, vaid et neid võib ka finantsmääruse artiklite 93 ja 94 raames edastada teistele institutsioonidele, eesmärgiga lisada need finantsmääruse artikliga 95 ettenähtud komisjoni andmekogusse. Sellisel juhul on kolmandat osapoolt juba teavitatud võimalusest, et ta võidakse hankemenetluses osalemisest või lepingu sõlmimisest kõrvale jätta, kui ta on lisatud komisjoni andmekogusse. Samamoodi tunnustab

Euroopa andmekaitseinspektor ka täiendavate teabe saamise õiguste andmiseks tehtud jõupingutusi. Näiteks märgitakse finantsmäärust käsitleva ettepaneku põhjenduses 36 edutute pakkujate õigust saada teavet pärast lepingu sõlmimist. Nagu juba käesolevas arvamuses rõhutatud, teeb Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku, et nimetatud menetlust järgiksid kõik asjaomased institutsioonid, ametivõimud ja asutused ning et see oleks ette nähtud rakenduseeskirju käsitlevas ettepanekus.

30. Määruse nr 45/2001 artiklis 13 on sätestatud andmesubjekti õigus tutvuda andmetega, mida vastutavad andmetöötledajad töötlevad. Seetõttu tuleks nimetatud õiguse rakendamiseks sätestada rakenduseeskirjades, et igal kolmandal osapoolel, kelle andmed on andmekogusse kantud, on õigus tutvuda temaga seotud andmetega ning et seda õigust ei piirata muudel kui määruse nr 45/2001 artiklis 20 nimetatud põhjustel. Lisaks on õigus tutvuda andmetega tihedalt seotud eespool nimetatud ennetava lähenemisega, sest kui isikud ei ole teadlikud sellest, et nende andmed on andmekogusse lisatud, ei saa nad ka kasutada oma õigust andmetega tutvuda.

II.2.f. Eelkontrolli vajalikkus

31. Määruse nr 45/2001 artikli 27 lõike 2 punkti b kohaselt kujutavad töötlemistoimingud, mille eesmärk on hinnata andmesubjekti isikuomadusi, sealhulgas tema võimekust, tulemuslikkust ja käitumist, tõenäoliselt konkreetset ohtu andmesubjekti õigustele. Sama kehtib ka töötlemistoimingute kohta, mille eesmärk on jätta üksikisikud ilma mingist õigusest, soodustusest või lepingust (artikli 27 lõike 2 punkt d).

32. Käesoleva arvamuse vastuvõtmise hetkel on nii Euroopa Komisjon kui Euroopa Ühenduste Kohus edastanud Euroopa andmekaitseinspektorile teate eelkontrolli teostamiseks seoses finantsmääruse olemasolevale versioonile tugineva varajase hoiatamise süsteemiga. Arvestades, et finantsmääruse uus versioon lisab keskandmekogu haldamise muudatusi, nähes ette ühise andmekogu loomise ja haldamise, mille tulemusena on andmekogule juurdepääs liikmesriikidel, kolmandatel riikidel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel, kes sinna ka andmeid saavad, peab Euroopa andmekaitseinspektor seda oluliseks muudatuseks, mis kuulub määruse nr 45/2001 artikli 27 alla. Seega, kui komisjon võtab meetmeid uue õigusraamistiku rakendamiseks, teostab Euroopa andmekaitseinspektor süsteemi suhtes eelkontrolli.

III. ANDMETE SÄILITAMISE TÄHTAJAD JA EELARVEKONTROLL

33. Euroopa andmekaitseinspektor sooviks kasutada käesolevas arvamuses võimalust rõhutada sätet, mida ta on käsitleanud seoses eelmiste eelarveküsimusi puudutavate eelkontrollidega, kuigi praegused ettepanekutega kavandatud muudatused seda ei hõlma.

⁽¹⁵⁾ Vt eespool läbipaistvuse põhimõtet käsitlevat punkti.

⁽¹⁶⁾ Avaldatakse peatselt meie veebilehel: www.europa.edps.eu.

Olemasolev raamistik

34. Praeguste rakenduseeskirjade artiklis 49, mis käsitleb eelarvevahendite käsutajate säilitatavaid tõendavaid dokumente, on sätestatud, et "Haldussüsteemides- ja menetlustes, mis on seotud tõendavate originaaldokumentide säilitamisega, nähakse ette, et: [...]d) neid dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on kinnitanud nende dokumentidega seotud eelarveaasta täitmise. Dokumente, mis on seotud veel poolleli olevate toimingutega, säilitatakse kauem kui on ette nähtud esimese lõigu punktis d, see tähendab kuni aasta lõpuni, mis järgneb toimingute lõpetamise aastale."
35. Rakenduseeskirjadega sätestatud põhimõte, mis puudutab tõendavate dokumentide säilitamist, võimaldab seega dokumente säilitada kuni seitsme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul Euroopa institutsioonide ja asutuste eelarve täitmiseiga seotud eesmärgil.
36. Eelarvevahendite käsutajate poolt säilitatavad tõendavad dokumendid võivad sisaldada isikuandmeid ning seetõttu kohaldatakse ka isikuandmete säilitamise põhimõtteid, mis on sätestatud määruses nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta.
37. Määruse nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punktis c on üldpõhimõttena sätestatud, et isikuandmed on piisavad, asjakohased ega ületa selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse ja/või hiljem töödeldakse. Määruse artikli 4 lõike 1 punktis e on veel sätestatud, et isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjektide identifitseerida ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega.
38. Määruse nr 45/2001 artiklis 37 on sätestatud erieeskirjad andmeliiklus- ja arveldusandmete säilitamise kohta sisekommunikatsiooni võrkudes. Nimetatud võrkudena käsitletakse artiklis 34 "telekommunikatsioonivõrku või lõppeadmeid, mis on ühenduse institutsiooni või asutuse kontrolli all". Nimetatud artiklit kohaldatakse seega ühenduse institutsioonide ja asutuste sisevõrkudes kogutud andmeliiklus- ja arveldusandmete suhtes.
39. Määruse nr 45/2001 artikli 37 lõike 1 kohaselt tuleb pärast kõne või muu sideseansi lõppu kustutada või muuta anonüümseks kasutajatega seotud andmeliiklusandmed, mida kasutati ja hoiti telekommunikatsioonivõrgu vahendusel toimunud kõnede või muude sideseansside korral. Põhimõtteks on seega kustutada andmed niipea, kui need ei ole enam kõne või muu sideseansiga seoses vajalikud.
40. Artikli 37 lõikes 2 on siiski sätestatud, et Euroopa andmekaitseinspektoriga kooskõlastatud loetelus nimetatud andmeliiklusandmeid⁽¹⁷⁾ võib töödelda telekommunikatsiooni eelarve ja andmeliikluse haldamiseks, sealhulgas telekommunikatsioonisüsteemide seadusliku kasutuse kontrollimiseks. Andmed kustutatakse või muudetakse anonüümseks niipea

kui võimalik ja igal juhul hiljemalt kuus kuud pärast kogumist, kui neid ei ole tarvis säilitada kauem mõne õiguse tõendamiseks, teostamiseks või kaitsmiseks kohtus menetlemisel olevas asjas. Kui kuue kuu pikkune tähtaeg möödub ilma kohtuasja algatamiseta, tuleb andmeliiklusandmed kustutada või muuta anonüümseks. Kui nimetatud ajavahemiku jooksul algatatakse kohtuasi, katkestab see ettenähtud tähtaja olenevalt asjaoludest kuni kohtuasja lõppemiseni või kuni kaebuse esitamiseks ettenähtud tähtaja lõpuni või kuni kaebuse menetlemise lõpetamiseni. Mis tahes andmeliiklus- või arveldusandmete säilitamine nimetatud kuuekuulisest tähtjast kauem on õigustatud üksnes artikli 20 alusel.

41. Määruse nr 45/2001 artiklis 20 on sätestatud, et artikli 37 lõikes 1 ettenähtud andmeliiklusandmete kohese kustutamise suhtes võib kehtestada erandeid ja piiranguid teatud piiratud juhtudel, mis on selles artiklis loetletud. Nimelt võib andmeliiklusandmeid alles hoida, kui see on vajalik meede selleks, et tagada kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine; liikmesriigi või Euroopa ühenduste olulised majanduslikud või rahanduslikud huvid, sealhulgas raha-, eelarve- ja maksuküsimused; või andmesubjekti kaitse või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Määruses sätestatud andmekaitse põhimõtetest erandeid tegevat artiklit 20 tuleb tõlgendada kitsendavalt ning seda kohaldatakse üksnes iga juhtumi puhul eraldi. Pealegi kehtivad artiklis 20 sätestatud erandid üksnes artikli 37 lõikes 1 kehtestatud andmeliiklusandmete kohese kustutamise kohta ning mitte artikli 37 lõikes 2 sätestatud kuue kuu pikkuse piirangu kohta. Seetõttu ei saa artikliga 20 põhjendada andmeliiklusandmete säilitamist üle kuue kuu üldistel auditiga seotud põhjustel, nagu on ette nähtud rakenduseeskirjade artiklis 49.

Läbivaatamise vajalikkus

42. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seetõttu isikuandmete kaitse põhimõtete järgimise tagamiseks vaadata läbi rakenduseeskirjade sätteid, mis käsitlevad tõendavate dokumentide säilitamist.
43. Nimetatud põhimõtete järgimise tagamiseks tuleb hoolikalt läbi vaadata tõendavates dokumentides sisalduv teave. Tõendavad dokumendid sisaldavad erinevat liiki teavet: eelarve täitmise, sealhulgas võimaliku auditeerimise jaoks oluline üldine teave ning üksikasjalik teave, mis ei ole iseenesest eelarvekontrolli jaoks vajalik.
44. Üldpõhimõtteks tuleks võtta, et kui tõendav dokument sisaldab isikuandmeid, võib töödelda üksnes neid isikuandmeid, mis on vajalikud eelarve täitmiseiga seotud eesmärkidel. Võimaluste piires tuleks nimetatud eesmärgi jaoks mittevajalike isikuandmeid sisaldavad dokumendid hävitada. Asjakohaseid andmeid võib säilitada üksnes nii kaua, kuni see on vajalik eelarve täitmiseiga seotud eesmärkidel. Rakenduseeskirjade artiklis 49 kehtestatud viie kuni seitsme aastast ajavahemikku tuleb igal juhul pidada tõendavate dokumentide säilitamise maksimaalseks tähtjaks.

⁽¹⁷⁾ Arveldusandmeid ei ole artikli 37 lõikes 2 otseselt nimetatud, kuid need võib lugeda kaudselt selle lõike alla kuuluvateks.

45. Üksikasju, nagu andmeliiklusandmeid, sisaldavate tõendavate dokumentide säilitamise puhul peaks olema põhimõtteks, et andmeliiklusandmed tuleks kustutada, kui need ei ole vajalikud eelarve täitmise seotud eesmärkidel. Kui tõendavad dokumendid sisaldavad erineva tasandi teavet, ei ole kõige madalam üksikasjalik tase, mis võib sisaldada andmeliiklusandmeid, vajalik ning seda ei peaks eelarve täitmise seotud eesmärkidel alles hoidma. Kui tõendavates dokumentides ei ole esitatud erinevaid tasandeid, tuleks näha ette dokumendis sisalduvate andmete osaline töötlemine, eeldusel, et sellega ei kaasne ülemääraseid jõupingutusi.
46. Euroopa andmekaitseinspektor tooks selle punkti puhul näiteks tavatelefoniside eelarve koostamise institutsioonides. Tavatelefoniside puhul tähendab artiklis 37 kehtestatud põhimõtte seda, et andmeliiklusandmeid, nagu helistaja number, valitud number ja kõne kestus, võib alles hoida eelarve ja andmeliikluse haldamiseks, sealhulgas kommunikatsioonisüsteemide seadusliku kasutuse kontrollimiseks, kuni kuus kuud. Niipea kui kommunikatsioonivahendite seaduslikku kasutamist on nõuetekohaselt kontrollitud, tuleb kõik andmeliiklusandmed kustutada või muuta anonüümseks. Kui andmeid on vaja alles hoida kommunikatsioonikulude auditeerimiseks kooskõlas rakenduseeskirjadega, ei ole selleks vaja säilitada üksikasjalikke andmeliiklusandmeid. Ainsad asjakohased andmed, mida võib eelarvega seotud eesmärkidel alles hoida, käsitlevad kommunikatsioonikulusid, avaldamata seejuures andmeliiklusandmeid. ⁽¹⁸⁾

Soovitus artikli 49 muutmiseks

47. Määrusega nr 45/2001 kooskõla küsimuse lahendamiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada rakenduseeskirjade artiklile 49 lõigu, mis oleks sõnastatud järgmiselt: "Tõendavates dokumentides sisalduvad isikuandmed tuleb võimalusel kustutada, kui need ei ole vajalikud eelarve täitmise seotud eesmärkidel. Andmeliiklusandmete säilitamisel järgitakse igal juhul määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 37 lõiget 2."

IV JÄRELDUS

Euroopa andmekaitseinspektor tervitab asjaolu, et temaga konsulteeriti nimetatud ettepanekute osas, mis näevad ette ühenduse vahendite usaldusväärse ja läbipaistvama finantsjuhtimise. Ta tervitab samuti avanenud võimalust rõhutada seoses ettepanekute rakendamisega mõningaid andmekaitse eriaspekte, seda eelkõige varajase hoiatamise süsteemi raames.

Sisuliste küsimuste osas esitab Euroopa andmekaitseinspektor järgmised soovitused:

- rakenduseeskirjadesse tuleks lisada viide ennetavale lähene-misele (eelnev teavitamine ja tagasiside andmine), mida kõik asjaomased institutsioonid, ametivõimud ja asutused peaksid laialdaselt kasutama, pidades silmas läbipaistvuse põhimõtet;
  - keskandmekogu loomisel tuleb rakendada konkreetseid kaitsemeetmeid, pidades silmas andmekaitse põhimõtteid;
  - rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artiklis 134a tuleks täpsustada taotlejate ja pakkujate mõisted ning need õigus-subjektide kategooriad, keda andmekogu puudutab;
  - andmekogus sisalduva teabe ajakohastamiseks tuleks rakenduseeskirjades kehtestada täpne ajakava;
  - vastuolude vältimiseks tuleb liikmesriikide, ametivõimude ja asutuste jaoks kehtestada eelarvevahendite kasutajate valimise süsteem; täiendavates rakenduseeskirjades tuleks vastavalt finantsmäärust käsitleva ettepaneku artikli 95 lõikele 2 määrata kindlaks liikmesriikide, ametivõimude ja asutuste teabele juurdepääsu tingimused ning kui suures ulatuses neil on õigus andmetega tutvuda;
  - keskandmekogust isikuandmete edastamise puhul on tegu struktuurse edastamisega ning seetõttu tuleks rakenduseeskirjades sätestada vajadus kaitsemeetmete järele, milleks on näiteks lepingutingimused;
  - kui andmeid saadakse kolmandatelt riikidelt ja rahvusvaheliselt organisatsioonidelt, on oluline määrata kindlaks hõlmatud andmed ja nende kvaliteediga seotud tagatised; rakenduseeskirjades tuleks seega ette näha vajadus selliste kaitsemeetmete järele;
  - rakenduseeskirju käsitleva ettepaneku artikli 134a lõike 1 kolmanda lõigu sõnastust tuleks muuta nii, et selles viidataks institutsioonidele, täitevasutustele ja finantsmääruse artikli 95 lõigetes 1 ja 2 osutatud asutustele;
  - taotlejate ja pakkujate juurdepääsuõigusega seoses tuleks lisada viide määruse nr 45/2001 artiklile 13;
  - määruse nr 45/2001 artikliga 37 kooskõla küsimuse lahendamiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada rakenduseeskirjade artiklile 49 uue lõigu.
- Mis puudutab menetlust, siis Euroopa andmekaitseinspektor:
- soovib viidata ettepaneku preambulis otseselt käesolevale arvamusele;
  - tuleb meelde, et kuna kavandatud töötlemistoimingud toovad andmekogu haldamisse olulisi muudatusi ning kuuluvad seega määruse nr 45/2001 artikli 27 alla, tuleb Euroopa andmekaitseinspektoril enne nimetatud süsteemi rakendamist teostada selle suhtes eelkontroll.

Brüssel, 12. detsember 2006.

Peter HUSTINX

Euroopa andmekaitseinspektor

⁽¹⁸⁾ Selle kohta võib leida selge näite Euroopa andmekaitseinspektori arvamusest Euroopa Parlamendi "TOP 50" menetluse kohta (nr 2004-0126).